

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKÝCH KOMUNÍT**

**Mária Joklová
PRACOVNÉ LISTY VO VYUČOVACOM PROCESE POZNAJ A CHRÁŇ
PRE 1.STUPEŇ ZŠ
3.časť**

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: **Joklová Mária, Mgr.**

Kontakt na autora UZ: nezabudka81@azet.sk

Názov: **POZNAJ A CHRÁŇ**

Rok vytvorenia: 2014

Oponentský posudok vypracoval: Mgr. Karol Čonka

ISBN 978-80-8052-950-5

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komúnít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Pracovné listy 4.ročník

Pracovný list č. 1 : Komunálny odpad

Komunálny odpad končí v smetnom koši. To je odpad, ktorý vzniká v našej domácnosti, pri čistení priestranstiev v obci a v meste. Aký komunálny odpad ešte poznáš ?

Vieš, kde putuje väčšina komunálneho odpadu na Slovensku ? Dozvieš sa, ak vyhl'adáš slová označujúce komunálny odpad a zvyšné hlásky pospájaš vo slova. _____

S	K	L	O	Š	I	Š	K	Y	S
Ž	E	L	E	Z	O	K	O	V	K
O	B	A	L	P	L	A	S	T	L
R	A	S	T	L	I	N	Y	Á	X
D	X	P	A	P	I	E	R	K	A

Skládka je miesto, kde sa odpad priváza a ukladá na povrch zeme alebo do zeme. To, že sa hromadí veľké množstvo odpadu, ktorý ukladáme na skládkach, môže byť pre životné prostredie škodlivé. Ak ho chceme chrániť, nezaťažujeme životné prostredie veľkým množstvom odpadu.

2.Zamysli sa a vyber si správnu možnosť tak, aby si nezaťažoval životné prostredie nadbytočným odpadom.

Kupujeme výrobky, ktoré majú dlhú životnosť.

Kupujeme stále nové oblečenie a staré vyhadzujeme.

Snažíme sa staré veci opraviť.

Kupujeme lacné výrobky s krátkou životnosťou

Pracovný list č.2: Vzduch

1. Vzduch je pre nás veľmi dôležitý. Vzduch potrebujú pre svoj život aj : vyber správnu odpoveď.

Potrebuje ho k životu každá rastlina, každý živočích a každý človek

Nepotrebuje ho rastliny a ľudia.

2. Rozhliadni sa okolo seba. Vidiš vzduch? Vzduch nevidíme, lebo je bezfarebný, ale môžeme ho cítiť. Nakresli svoj názor.

Môžeš ho cítiť, keď ideš na bicykli. Dvíha šarkany .

3. V skládkach sa odpad mení na plynné a tuhé látky, ktoré sa dostávajú do ovzdušia preto ich budujeme

a) v blízkosti ľudských sídiel

b) ďalej od ľudských sídiel

4. Zelenou farbičkou zafarbi tie veci, ktoré znečisťujú vzduch.

doprava

zvieratá

človek

priemysel

5. Napíš, čo nesmieme robiť, aby sme mali čistý vzduch. Svoju odpoveď zdôvodni.

Pracovný list č.3 : Zákonom chránené rastliny

Ohrozené a svojim výskytom zriedkavé rastliny sa nazývajú chránené. Je zakázané ich nielen trhať ale aj akokoľvek poškodzovať, predávať a kupovať. Medzi chránené rastliny patria : bleduľa jarná, lekno biele, plesnivec alpínsky, poniklec slovenský.

Vieš, že plesnivec alpínsky je najstaršou chránenou rastlinou na Slovensku a symbolom hôr ?

- 1. Navrhni plagát chránených rastlín, ktorým budeš informovať svojich spolužiakov v škole o ich výskyte . Ku každej rastlinke pridaj aj ilustráciu.**

- 2. Zamysli sa a k opisu rastlinky prirad' správny obrázok. / obrázky na nástenke v triede /**

Je to vodná rastlina, ktorá sa u nás vyskytuje zriedkavo. Kvitne v lete bielym kvetom, ktorý sa otvára iba cez slnečný deň. Rastie v stojatých vodách a jazerách. Môžeme ju vidieť v parku ale aj v záhrade.

Je to trváca rastlinka s prezimujúcou cibuľkou. Patrí k prvým jarným kvetom. Kvitne od marca do apríla.

Rastie vzácne v horách, je vysoká trváca rastlina, porastená hustými bielymi chĺpkami. Rastie v kamenitej pôde.

- 3. Okrem chránených rastlín poznáme aj jedovaté rastliny. Spomeň si a napíš aspoň dve jedovaté rastliny. _____**
- 4. Zamysli sa a označ farebne správne odpovede.**

Lekno biele je a) chránená rastlina

 b) okrasná rastlina

Bleduľa jarná a) kvitne skoro na jar

b) kvitne neskoro na jar

Poniklec sa vyskytuje a) v kamenistej pôde

b) vlhkej pôde

5. Zopakuj si vedomosti o rastlinách a doplň názvy rastlín.

1.

S				N		Č	N		
---	--	--	--	---	--	---	---	--	--

	Y			N			T	Ý
--	---	--	--	---	--	--	---	---

2

V					N			
---	--	--	--	--	---	--	--	--

H	Á	J	N	A
---	---	---	---	---

3

Z	Á			Ž	L	IE
---	---	--	--	---	---	----

M	O					E
---	---	--	--	--	--	---

Pracovní list č.4 : Flóra Slovenska

Je bohatá na počet aj výskyt rastlín a na lesy ,ktoré zaberajú až 40% nášho územia.

Rastlinstvo sa mení podľa nadmorskej výšky. Máme osem vegetačných stupňov.

1.Porozmýšľaj a doplň ich do viet / dubový, bukovo – dubový, bukový, jedľovo- bukový.

Smrekovo- jedľovo- bukový, smrekový a kosodrevinový /.

1. Stupeň tvoria _____
2. Stupeň tvoria _____
3. Stupeň tvoria _____
4. Stupeň tvoria _____
5. Stupeň tvoria _____
6. Stupeň tvoria _____
7. Stupeň tvoria _____
8. Stupeň tvoria _____

2.Rozdeľ stromy podľa ich výskytu tak, že ich správne čiarou spojiš.

Dub letný

Breza previsnutá

Lipa malolistá

Orech

Hrab obyčajný

Jaseň štíhly

Agát biely

Nížiny a najteplejšie oblasti

Nížiny

Pohoria

Smrek obyčajný

Jedľa biela

Kosodrevina

Borovica lesná

Vrba biela

Topoľ čierny

Jelša lepkavá

Na Slovensku máme tri botanické záhrady vo voľnej prírode. Názvy sa dozvieš tak, že ich vyhl'adáš, sú tri a napísané vodorovne.

K	Y	S	I	H	Ý	B	E	L	D
B	O	R	O	V	Á	H	O	R	A
T	E	S	Á	R	S	K	E	M	L
Y	Ň	A	N	I	N	R	P	J	K

Pracovný list č. 5 : Chránené živočíchy

Na Slovensku je vyhlásených 769 živočíchov za chránených.

1.Spoj názvy živočíchov so slovami.

medveď hnedý

hmyz

mravec hôrny

včela medonosná

Má štyri nohy

roháč obyčajný

svrček poľný

vtáky

rys ostrovid

mlynárik kapustový

ryby

korytnačka močiarna

svišť tatranský

rak riečny

kapor obyčajný

pstruh dúhový

2.U nás žije veľmi veľa druhov chránených živočíchov.

Ktoré z uvedených živočíchov sú chránené ? Ku každej správnej odpovedi urob krížik a spoj písmená. Dozvieš sa pokračovanie tajničky : JE TO _____.

Medveď	T	
Myš	I	
Veverička	A	
Diviak	Z	
Kamzík	K	
Zajac	V	
Srnec	N	
Bažant	B	

3.Vybrané druhy živočíchov roztried' do skupín podľa ich výskytu.

Kamzík vrchovský, medveď hnedý, Svišť vrchovský, orol skalný, rys ostrovid, zubor lesný, korytnačka močiarna, vydra riečna, rak riečny, kukučka jarabá, sýkorka belasa, veverka, mravec

Rosnička zelená, netopier veľký, sysel' obyčajný, fúzač veľký

Žijú v lese _____

Žijú pri vode

4. Zamysli sa a farebne označ tie dvojice slov, ktoré so sebou súvisia.

Mravec hôrny

rak riečny

Ďateľ lesný

Očisťuje prírodu od mŕtvych alebo škodlivých živočíchov, prevažne hmyzu.

Žije len v čistých vodách a požiera zahnívajúce zvyšky rastlín a živočíchov, čistí vodu

Pracovný list č.6 : Obojživelníky

1. Prečiarkni názvy živočíchov, ktoré nie sú obojživelníky.

Skokan zelený, rak riečny, včela medonosná, ropucha bradavičnatá, korytnačka močiarna, jašterica zelená, skokan hnedý.

2. Vieš prečo sa neprečiarnuté živočichy nazývajú obojživelníky ? Napíš svoju odpoveď.

1. Správnu odpoveď zafarbi. Obojživelníky dýchajú

žiabrami

pľúcami

2. Vieš, ktorý živočích dýcha kožou, pľúcami a žiabrami ? Ak nie, pomôž si vybraným slovom po r.

3. Vieš, že..

Obojživelníky sú studenokrvné?. Znamená to, že si nedokážu trvalo udržať telesnú teplotu. Preto musia získavať teplo vyhrievaním sa na slnku. Hoci majú pľúca, veľkú časť kyslíka získavajú cez pokožku.

4. Vyfarbi len tie políčka, v ktorých je názov obojživelníkov.

Skokan zelený

Salamandra škvrnitá

Korytnačka močiarna

Ropucha bradavičnatá

Salamandra škvrnitá

Ropucha zelená

Pracovný list č. 7 : Prírodné spoločenstvo

1. Doplň do viet správne údaje.

Smrek obyčajný má korene _____ v zemi. Ihlice sú _____. Vrba rastie pri _____. Dub má plody _____. Buk má plody _____.

Prírodné spoločenstvo tvoria rastliny a živočíchy, ktoré sa vyskytujú v spoločnom životnom prostredí. Rozlišujeme spoločenstvá lesov, polí, rybníkov, riek a morí.

2. Vyskúšaj si svoje vedomosti o chránených rastlinách a živočíchoch. Správne doplň celé názvy.

_____ karpatský

_____ kamzík

_____ jarabá

_____ bradavičnatá

_____ veľký

_____ hnedý

_____ hôrny

_____ alpínsky

3. Lesy môžu byť ihličnaté, listnaté a zmiešané. V našich lesoch rastú aj lesné kry a byliny. Tvoria spoločenstvo lesa.

Pospájaj dvojice slov, ktoré so sebou súvisia.

Lesné byliny

Lesné kry

Listnaté stromy

Baza čierna

Lieska obyčajná

Brusnica
čučoriedková

Trnka

Veternica hájna

Jahoda obyčajná

Jedľa biela

Borovica horská

Buk lesný

Smrek obyčajný

Smrekovec

Dub letný

Ihličnaté stromy

huby

Breza previsnutá

Lesné spoločenstvo vytvárajú aj huby.

Vymenuj niektoré huby : jedlé

Vymenuj nejedlé huby

Pracovní list č.8 : Skupenství vody

1. Voda je takmer všade. Nájdi a vyznač v osemsmierovke názvy slovenských riek.

A	K	Y	S	U	C	A
U	V	A	H	T	O	S
J	A	V	O	R	A	T
A	R	I	A	P	O	R
N	O	V	A	K	T	N
U	A	A	L	E	N	A
D	U	N	A	J	E	C

1. Dolň do rámečkov chýbajúce údaje.

Voda môže byť

			P				
--	--	--	---	--	--	--	--

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

_____ , _____ a _____ látka

2. Dvojice slov, ktoré patria ku sebe vyfarbi rovnakou farbičkou.

kvapalná

vzduch

ľad

sneh

dážď

pevná

para

čaj

plynná

Časť dažďovej vody vteká do potokov a riek, ale aj presakuje hlboko do zeme.

Podzemná voda sa používa ako pitná voda.

3. Zamysli sa a napíš, kde všade sa používa voda/ napíš aspoň šesť možností /.

V domácnosti _____

Pracovný list č.9 : Liečivé rastliny

1. Vyznač v osmesmerovke názvy kvetov a vypíš liečivé rastliny.

S	E	D	M	O	K	R	A	S	K	A
N	E	Z	Á	B	U	D	K	A	A	O
M	A	R	G	A	R	É	T	K	A	S
B	Ú	T	U	L	I	P	Á	N	D	T
M	Y	Š	Í	C	H	V	O	S	T	Z
R	E	P	Í	K	L	I	P	A	Z	S
P	Ú	P	A	V	A	N	O	B	P	J
K	L	K	O	S	T	I	H	O	J	S

2. Poznáš iné liečivé rastliny ? Napíš ich. _____

3. Vyfarbi názov rastliny s jej liečivým účinkom rovnakou farbičkou.

Príhľava dvojdomá	Podbeľ liečivý	Pľúcnik lekársky
----------------------	-------------------	---------------------

Dýchacie orgány	Močové a Dýchacie orgány	Dýchacie orgány
Materina dúška	Dýchacie orgány	Na vlasy

Pracovný list č. 10 :Suchozemské živočíchy a vodné živočíchy

1. Živočíchy rozdeľujeme podľa ich spôsobu života, výskytu ale aj iných kritérií.

Porozmýšľaj a označ správne odpovede.

Podľa spôsobu života môžu byť a) vodné alebo vodnaté

b) suché alebo suchozemské

Podľa spôsobu ich života a) lesné b) domáce

c) hrabavé d) lietajúce

2. Vyber si správne a farebne označ pravdivé vety.

Na poli žije bažant poľný a myš. V lese žijú ovce. V lese žije aj srnec hôrny a medveď hnedý. Vo vode žijú ryby a raky. Pri vode žije kačica divá.

3. Farebne vyznač tie dvojice slov, ktoré so sebou súvisia.

Kačica divá, zajac poľný, syseľ, kukučka jarabá, orol skalný, srnec hôrny, skokan zelený, lastovička domová, medveď hnedý, jarabica poľná, ropucha bradavičnatá

3. Spomeň si a napíš , ktoré druhy živočíchov sú chránené a vyskytujú sa v danej oblasti.

Žijúce

v lese _____

Žijúce vo vode

Žijúce na

poli

Pracovný list č .11 : Ochrana životného prostredia

Naše životné prostredie nezaťažuje len odpad, ktorý tvoríme v našich domácnostiach. Podiel na znečisťovaní ovzdušia má aj odpad z priemyslu, dopravy a poľnohospodárstva. **Prispieva k znečisťovaniu pôdy, vody, ovzdušia, flóry a faune.**

1. Označ správnu odpoveď

Železný šrot sa odovzdáva do zberných surovín alebo do kontajnera.

Opotrebované batérie je zakázané zmiešať s odpadom domácností alebo ich môžeme zmiešať s odpadom v domácnosti.

Staré lieky vyhadzujeme do smetného koša alebo ich odovzdávajú v lekárňach.

Odpadové oleje vylievame do potokov alebo ich odovzdávame tak, kde zabezpečia ich zneškodnenie.

2.Dvojice slov, ktoré patria ku sebe, vyfarbi rovnakou farbičkou.

Staré lieky	Staré batérie	Zberné suroviny	Železný šrot
Ovocie	Zber papiera	Lekáreň	Papier

Pracovný list č. 12 : Životné prostredie

Životné prostredie je všade okolo nás. Je to krajina v ktorej žijeme.

Človek ovplyvňuje životné prostredie tým, že ho ochraňuje ale aj tým, že odhadzuje odpadky v prírode.

1.Navrхни, čo všetko môžeš urobiť na ochranu životného prostredia:

2.Napiš, čo nesmieš robiť , aby si chránil svoje životné prostredie.

3.Označ len tie slová, ktoré súvisia so životným prostredím.

Les, zvieratá, lúka, turistika, voda, jedlo, dom, strom, vták,

4.Napiš, čo všetko urobíš preto, aby bolo naše životné prostredie o niečo krajšie a lepšie.

Pracovný list č. 13 : Horniny a nerasty

Voda, vzduch, kamene a piesok tvoria neživú prírodu. V prírode sa vyskytuje veľké množstvo rôznorodých kameňov. Od seba sa odlišujú veľkosťou, tvarom alebo inými vlastnosťami. Delíme ich na nerasty a horniny.

1. Správne spoj čiarou, čo k sebe patrí.

kremeň

nerasty

sú zložené z nerastov

živec

sľuda

horniny

2. Hľadaj horniny a vypíš ich.

Ž	U	I	A	Č	I	E	R	N	E
A	H	N	E	D	E	U	H	L	I
E	V	A	P	E	N	E	C	P	L

3. Prečiarkni, čo je nesprávne.

žula

kremeň

Ťaží sa v lomoch

výroba skla

Stavebníctvo

výroba okien

Benzín

výroba soli

3. Hľadaj dvojice slov, ktoré ku sebe patria a vyfarbi ich rovnakou farbou

Kremeň,
sľuda a živec

ropa

socha

pieskovec

žula

nafta

sklo

kremeň

Pracovný list č. 14 : Problémy životného prostredia

1. Nebezpečný odpad

Nielen popol zo spaľovni je nebezpečným odpadom. Je ním aj veľa iných vecí, ktoré doslúžia v našich domácnostiach. Nebezpečným je tento odpad kvôli rôznym vlastnostiam. Vyber druh odpadu zo slov a priradi ho k uvedenej vlastnosti.

benzín	kyseliny	Motorové oleje
žiarovky	lieky	Injekčne striekačky

Výbušnosť	_____
Vysoká horlivosť	_____
Škodlivosť	_____
Jedovatosť	_____
Infekčnosť	_____
Leptavosť	_____

Problémy životného prostredia.

Tým, že sa do životného prostredia dostávajú látky, ktoré sú odpadom, dochádza k rôznym problémom a poruchám životného prostredia. Medzi najzávažnejšie problémy patria : znečisťovanie, okysľovanie, globálne otepľovanie a iné...

2. Pouvažuj a napíš to, čo ťa napadne pri slove:

Znečisťovanie _____

Okysľovanie _____

Globálne otepľovanie _____

3. Napíš, čo urobíš, aby si prispel k ochrane životného prostredia.

Pracovní list č. 15 : Exotické živočichy

Tieto živočichy nežijú u nás. Potrebujú pre svoj život iné podmienky. No niektoré exotické zvieratá máme aj u nás na Slovensku v ZOO.

1. Zamysli sa a farebne označ názov živočicha so spôsobom jeho života.

opica

Zo všetkých zvierat má najbližšie ku človeku. Žije v tlupách. Živí sa rôznymi druhmi ovocia, listia a hmyzom. Toto zvieratko máme aj u nás v ZOO.

Slon

Zebra

Je bylinožravec, miluje vodu a veľmi dobre pláva. Žije v stádach. Je najväčší suchozemský živočích. Má chobot, ktorým dýcha, pije a zbiera potravu.

Lev

Je to šelma. Žije v svorkách a vydáva hrôzostrašný zvuk. V rozprávke sa nazýva : Kráľ zvierat.

Ťava

Po celom tele má pravidelné čierne- biele pruhy. Je bylinožravá.

Krokodíl

Bez vody vydrží až jeden mesiac. Môže mať jeden alebo dva hrby

Obýva močiare a rieky. Živí sa hmyzom žabami a rybami. Pre človeka je nebezpečný.

2. Chceš sa dozvedieť o týchto živočichochoch viac? Informácie vyhľadaj v encyklopédií a napíš ich.

3. Vyber si dve ľubovoľné zvieratá a nakresli ich.

Závěrečné opakovanie učiva

1. Porozmýšľaj a vyznač správne odpovede.

Jedlé huby sú : a) kuriatko jedlé, muchotrávka zelená, muchotrávka červená

b) kuriatko jedlé, hríb dubový, kozák brezový

Huby rastú na : a) na jar a jeseň

b) v zime

Liečivé rastliny sú: a) pľúcnik lekársky, skorocel kopijovitý

b) ľuľkovec zlomocný, prvosienka jarná

Liečivé rastliny zbierame: a) počas slnečného dňa

b) zrána

Jedovaté rastliny sú : a) veternica hájna, nechtík lekársky

b) ľuľkovec zlomocný, vranovec štvorlistý

Zákonom chránené rastliny sú : a) poniklec slovenský, konvalinka voňavá

b) materina dúška, myší chvost

Ihličnaté stromy sú : a) smrek obyčajný, borovica lesná, jedľa biela

b) dub letný, buk lesný, breza previsnutá

Poznáme štyri svetové strany : a) sever, východ, juh, južný

b) východ , západ, sever, juh

Svetové strany určujeme podľa : a) kompasu b) kompletosti

Smerová ružica na kompase ukazuje vždy: a) sever b) juh

3. Do viet doplň vhodné slová.

Voda v plynnom skupenstve je _____. Voda v pevnom skupenstve je _____.

Neživú prírodu tvoria _____ a _____.

Exotické zvieratá sú : _____.

Zákonom chránené zvieratá sú : _____

Vzduch sa skladá z

: _____

Životné prostredie si musíme chrániť. Čo všetko znečisťuje vzduch ?

Kto všetko tvorí prírodné spoločenstvo ?

Čo ťa najviac zaujalo v predmete CHRÁŇ ?
